

А. О. Гусєв
студ. II курсу
спеціальність «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: к.е.н., доц. Д. О. Гузь

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

Досліджувана тема є актуальною, оскільки власний капітал є основою існування будь-якого суб'єкта господарювання в умовах сучасної ринкової економіки. Актуальність власного капіталу зумовлена також появою нових організаційно-правових форм підприємств зі становленням ринкових відносин. При цьому ведення обліку власного капіталу дозволяє забезпечити ефективність використання власних засобів та контроль за ними. Огляд структури власного капіталу та основних показників ефективності його використання поставлено за мету в даних тезах.

Власний капітал – частина в активах підприємства, яка залишається після вирахування всіх його зобов'язань. Власний капітал відображає величину вартості засобів, які належать власникам підприємства [1, с. 79].

Власний капітал підприємства можна класифікувати за декількома ознаками:

- За формою: інвестований капітал (прості та привілейовані акції, додатково вкладений капітал), подарований капітал (безоплатно одержані активи, цільове фінансування), нерозподілений прибуток (частина чистого прибутку, що була реінвестована у підприємство);

- За рівнем відповідальності: статутний капітал (сума, зареєстрована в Єдиному державному реєстрі підприємств: зареєстрований капітал, пайовий капітал), додатковий капітал (незареєстрований капітал: власне додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток) [2, с. 357].

- Відповідно до 4 класу Плану рахунків бухгалтерського обліку: зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілені прибутки (непокріті збитки), вилучений капітал, неоплачений капітал, забезпечення майбутніх витрат і платежів, цільове фінансування і цільові надходження, страхові резерви [3].

Оцінка ефективності використання власних ресурсів підприємства здійснюється шляхом співставлення доходів і витрат (показує абсолютну ефективність) та прибутку і витрат (характеризує відносну ефективність). Основними показниками, що характеризують ефективність управління власними засобами підприємства є:

1. Коефіцієнт оборотності власного капіталу (капіталовіддача) – розраховується за формулою: $K_o = \frac{Чд}{Вк}$, де K_o – коефіцієнт оборотності власного капіталу; $Чд$ – чистий дохід від реалізації товарів або послуг; $Вк$ – середня вартість власних активів підприємства за рік.

Цей коефіцієнт характеризує швидкість обороту інвестованих власних коштів, вказує на кількість проданих товарів і послуг (у грошовому вимірнику) на кожен вкладений грошову одиницю. Збільшення цього показника означає підвищення оборотності та зростання ділової активності. Низьке значення цього коефіцієнту свідчить про бездіяльність підприємства або нераціональне використання власного капіталу.

2. Коефіцієнт завантаження власного капіталу – показник, обернений до капіталовіддачі. Розраховується за формулою: $K_z = V_k / Чд$, де K_z – коефіцієнт завантаження власного капіталу; V_k – середньорічна вартість власного капіталу підприємства; $Чд$ – чистий дохід від реалізації товарів і послуг.

Оскільки цей показник є оберненим до коефіцієнту оборотності власного капіталу, низьке його значення означатиме більшу ефективність використання власних засобів.

3. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу – розраховується за формулою: $K_p = Чп / V_k$, де K_p – коефіцієнт рентабельності власного капіталу; $Чп$ – чистий прибуток; V_k – середня річна вартість власних ресурсів підприємства.

Цей індикатор показує кількість отриманого чистого прибутку на кожен грошову одиницю власного капіталу. Високе значення рентабельності власного капіталу, як правило, свідчить про підвищення здатності отримувати прибуток. Проте, якщо цей показник збільшується за рахунок зменшення власного капіталу, підприємство для отримання прибутку може використовувати позичковий капітал замість власного як джерело фінансування.

4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу – розраховується за формулою: $K_m = ВО_k / V_k$, де K_m – коефіцієнт маневреності власного капіталу; $ВО_k$ – власний оборотний капітал; V_k – власний капітал (оборотний і основний).

Сутність цього показника полягає у тому, яку питому вагу серед власних засобів підприємства займають оборотні активи. Високі значення цього індикатора свідчать про високий рівень мобільності та ліквідності власного капіталу. Нормальним вважається значення цього коефіцієнта не нижче за 0,5.

Таким чином, ефективне управління й використання власного капіталу здійснює значний вплив на фінансовий стан підприємства. Власні ресурси суб'єктів господарювання вимірюються, насамперед, оборотністю, завантаженням, рентабельністю і маневреністю.

Список використаної літератури

1. Маслій Н. Д. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посібник. Одеса, 2017. 272 с.
2. Садовська І. Б., Пожидарник Т. В., Нагірська К. Є. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ, 2013. 688 с.

3. План рахунків бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99> (дата звернення: 23.03.2019).